

HRVATSKO
DRUŠTVO
ZA TRANSPORTNO
PRAVO
*Croatian
Transport
Law
Association*

TEMA BROJA

TRANSPORTER BR. 18, OŽUJAK 2025.

Ana Vrsaljko Metelko, odvjetnica
Odvjetnički ured Ana Vrsaljko Metelko / Partner of Counsel,
Ostermann Ivančić d.o.o., članica Upravnog odbora HDTP-a

AI u transportu u 2025. – EU Akt o umjetnoj inteligenciji

Nakon nekoliko godina pripreme, u kolovozu 2024. godine na snagu je stupila **Uredba (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji** (Akt o umjetnoj inteligenciji (engl. *EU AI Act*)), prvi sveobuhvatni pravni okvir na svjetskoj razini koji se bavi ovom aktualnom i važnom temom.

Taj opsežan dokument (144 stranice) dostupan na svim jezicima članica EU-a, uključujući hrvatski, razlikuje sustave umjetne inteligencije ovisno o vrstama rizika koji su u njima sadržani - velika je pažnja posvećena visokorizičnim sustavima umjetne inteligencije i nači-

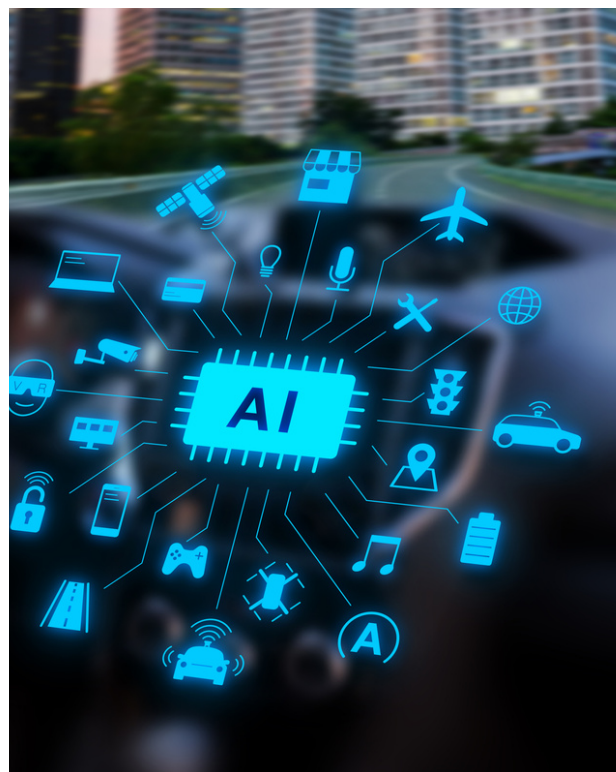
nima smanjenja odnosno eliminiranja neželjenih posljedica takvih rizika tako da je za taj tip sustava umjetne inteligencije predviđen niz zahtjeva kako bi njihova primjena bila dozvoljena u EU-u. Uredba tako propisuje da visokorizični sustavi moraju ispunjavati posebne zahtjeve (u odnosu na sustav upravljanja rizikom, podatke i upravljanje podacima, tehničku dokumentaciju, čuvanje evidencije, transparentnost i pružanje informacija subjektima koji uvode sustav, ljudski nadzor, točnost, otpornost i kibernetičku sigurnost) i propisuje posebne obveze u odnosu na dobavljače, ovlaštene zastupnike dobavljača i uvoznike takvih sustava,

sve subjekte koji uvode sustav ili ostale treće strane duž cijelog vrijednosnog lanca umjetne inteligencije (sustav upravljanja kvalitetom, čuvanje dokumentacije, automatski generirane evidencije, korektivne mjere i obvezu obavješćivanja, procjena učinka visokorizičnih sustava na temeljna prava itd.).

Kao visokorizični sustavi umjetne inteligencije navedeni su sustavi u područjima:

- **biometrije** (sustavi za daljinsku biometrijsku identifikaciju, sustavi namijenjeni biometrijskoj kategorizaciji, u skladu s osjetljivim ili zaštićenim atributima ili karakteristikama na temelju zaključivanja o tim atributima ili značajkama te sustavi namijenjeni prepoznavanju emocija);
- **kritične infrastrukture** - sustavi namijenjeni za korištenje kao sigurnosne komponente za upravljanje kritičnom digitalnom infrastrukturom, cestovnim prometom ili opskrbom vodom, plinom, grijanjem ili električnom energijom te za njihov rad;
- **obrazovanja** i strukovnog osposobljavanja;
- **zapošljavanja**, kadrovskog upravljanja i pristupa samozapošljavanju;
- **pristupa osnovnim privatnim uslugama** te osnovnim javnim uslugama i naknadama i njihovog korištenja;
- **kaznenog progona**;
- **migracija, azila i upravljanja nadzorom državne granice** te sudovanja i demokratskih procesa.

Uredba propisuje da - kad je riječ o visokorizičnim sustavima koji su sigurnosne komponente proizvoda ili sustava odnosno koji su sâmi proizvodi ili sustavi obuhvaćeni područjem primjene, između ostalih i

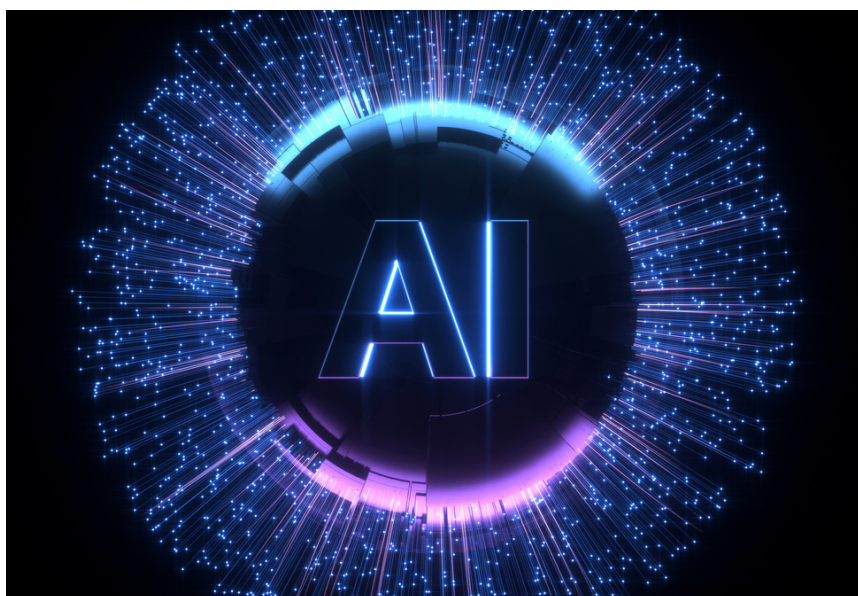

1. Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa,
2. Direktive (EU) 2016/797 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o interoperabilnosti željezničkog sustava u EU-u i
3. Uredbe (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije EU-a za sigurnost zračnog prometa

- je primjereno te akte izmijeniti kako bi se osiguralo da Komisija, na temelju tehničkih i regulatornih posebnosti svakog sektora te bez uplitanja u postojeće mehanizme upravljanja, ocjenjivanja sukladnosti i izvršavanja te rad tijela koja su u njima utvrđena, pri donošenju svih relevantnih delegiranih akata ili provedbenih akata na temelju tih akata uzima u obzir obvezne zahtjeve za visokorizične sustave umjetne inteligencije utvrđene u Uredbi. Uredba sadrži i pravila o zabrani određenih vrsta sustava umjetne inteligencije - primjerice onih u kojima se primjenjuju subliminalne tehnike kojih osoba nije svjesna ili namjerno manipulativne ili obmanjujuće tehnike s ciljem ili s učinkom bitnog iskrivljavanja ponašanja osobe ili skupine osoba tako da se znatno narušava njihova sposobnost da donesu informiranu odluku, zbog čega donose odluku koju inače ne bi donijele; sustavi koji stvaraju ili proširuju baze podataka za prepoznavanje lica neciljanim prikupljanjem fotografija lica s interneta ili snimki CCTV-a, sustava za biometrijsku kategorizaciju u kojima se

fizičke osobe pojedinačno kategoriziraju na temelju njihovih biometrijskih podataka kako bi se zaključilo ili izvelo zaključke o njihovoj rasi, političkim mišljenjima, članstvu u sindikatu, vjerskim ili filozofskim uvjerenjima, spolnom životu ili seksualnoj orijentaciji. Uredbom je predviđeno i da svaka država članica imenuje ili osniva barem jedno tijelo koje provodi prijavljivanje, koje tijelo je odgovorno za utvrđivanje i provedbu postupaka potrebnih za ocjenjivanje, imenovanje, prijavljivanje i praćenje tijela za ocjenjivanje sukladnosti te da te postupke u suradnji razvijaju tijela koja provode prijavljivanje iz svih država članica.

U slučaju neusklađenosti s odredbama Uredbe predviđene su i sankcije i druge mjere izvršavanja, koje mogu uključivati i upozorenja i nenovčane mjere te upravne novčane kazne - za nepoštivanje pravila o zabranjenim praksama (sustavima) kazne u iznosu do 35 milijuna eura ili, za pravne osobe, do 7 % ukupnog svjetskog godišnjeg prometa za prethodnu financijsku godinu, ovisno o tome koji

je iznos veći te za neusklađenost s odredbama u propisanim slučajevima, kazne u iznosu do 15 milijuna eura ili, za pravne osobe, do 3 % ukupnog svjetskog godišnjeg prometa za prethodnu financijsku godinu, ovisno o tome koji je iznos veći. Uredba ima ambiciju postati standard regulacije umjetne inteligencije i za očekivati je da će imati

utjecaja na sve grane transporta, iako je u svim granama značajna razina digitalizacije i automatizacija već implementirana u praksi.

Umjetna inteligencija postaje ključna za automatizaciju prometa u svim vrstama prijevoza s digitalnim tehnologijama kao njihovim neizostavnim dijelom. Već je od ranije od strane EU-a planirano financiranje istraživanja i inovacija u okviru programa Obzor Europa i programa Digitalna Europa (DIGITAL) kroz potporu centrima za testiranje, ekperi-

mentiranje i uvođenje tehnologije u području umjetne inteligencije za pametnu mobilnost te se planira stvaranje povoljnih uvjeta za razvoj novih tehnologija i donošenje odgovarajućih propisa. Budući da je 2025. godina započela u znaku umjetne inteligencije održavanjem *AI Action Summity* u Parizu, a nastavlja se brojnim aktivnostima koje se tiču ove teme, nastaviti ćemo pratiti primjenu novih pravila i utjecaj tih aktualnosti na sve grane transporta, u EU-u i u Hrvatskoj.